

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA OTA-ONA HAMKORLIGINING PSIXOPEDAGOGIK VA KOMMUNIKATIV MEKANIZMLARI

O'roqova Dilfuza Shavkatovna

6-sonli davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori.

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini oshirishda ota-ona hamkorligining psixopedagogik va kommunikativ mexanizmlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda ota-ona va pedagoglar o'rtasidagi samarali muloqot, ishonch va hamkorlik tamoyillari asosida ta'lim jarayonining sifatini yaxshilash usullari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, ota-onalarning psixologik xususiyatlari, ularning farzand tarbiyasidagi o'rni va ta'lim jarayonidagi faol ishtiroki, kommunikatsion yondashuvlar orqali qanday rag'batlantirilishi masalalari o'rganilgan. Maqola maktabgacha ta'lim muassasalarida ota-ona-pedagog hamkorligini samarali tashkil etish uchun amaliy tavsiyalarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, ta'lim sifati, ota-ona hamkorligi, psixopedagogika, kommunikativ mexanizmlar, ota-ona-pedagog muloqoti, tarbiya jarayoni, samarali kommunikatsiya

Abstract: This article analyzes the psycho-pedagogical and communicative mechanisms of parental involvement in improving the quality of education in preschool institutions. The study examines methods to enhance the educational process based on effective communication, trust, and cooperation between parents and educators. It also explores the psychological characteristics of parents, their role in child upbringing, and how their active participation in education can be encouraged through communicative approaches. The article provides practical recommendations for organizing effective parent-teacher collaboration in preschool education settings.

Keywords: preschool education, education quality, parental involvement, psycho-pedagogy, communicative mechanisms, parent-teacher communication, upbringing process, effective communication

Аннотация: В данной статье анализируются психолого-педагогические и коммуникативные механизмы сотрудничества родителей в повышении качества образования в дошкольных учреждениях. Исследование рассматривает методы улучшения образовательного процесса на основе эффективного общения, доверия и взаимодействия между родителями и педагогами. Также изучаются психологические особенности родителей, их роль в воспитании ребенка и способы стимулирования их активного участия в образовательном процессе посредством коммуникативных подходов. В статье

представлены практические рекомендации по организации эффективного сотрудничества родителей и педагогов в дошкольном образовании.

Ключевые слова: дошкольное образование, качество образования, сотрудничество родителей, психолого-педагогика, коммуникативные механизмы, общение родителей и педагогов, процесс воспитания, эффективная коммуникация

Kirish

Maktabgacha ta'lim – bolaning shaxsiy rivojlanishi, ijtimoiy moslashuvi va keyingi ta'lim bosqichlariga tayyorlanishidagi eng muhim davrdir. Bu davrda ta'lim sifatining yuqori bo'lishi bolalarning aqliy, jismoniy va ijtimoiy jihatdan barqaror rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Shu nuqtai nazardan, maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish uchun turli omillarni hisobga olish zarur. Eng muhimi – ota-ona va pedagoglarning uyg'un hamkorligi hisoblanadi. Chunki ota-ona faol ishtiroki va pedagoglar bilan samarali muloqoti bolaning ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshirish, ijobiy psixologik muhit yaratish hamda o'quv-madaniy rivojlanishni jadallashtirish imkonini beradi.

Ota-ona va maktabgacha ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik nafaqat pedagogik jarayonlarni tartibga solishga, balki bolaning shaxsiy xususiyatlarini chuqur anglashga va unga mos psixopedagogik yondashuvlarni qo'llashga xizmat qiladi. Shu bois, psixopedagogik mexanizmlar ota-onalarning farzandlarining ta'lim jarayonidagi o'rnini mustahkamlashda muhim vosita hisoblanadi. Ular ota-onalarning psixologik tayyorgarligi, ta'lim jarayonidagi faol ishtiroki, pedagoglar bilan o'zaro tushunish va qo'llab-quvvatlashga yo'naltirilgan.

Bundan tashqari, ota-ona-pedagog kommunikatsiyasi ham ta'lim sifatining oshishida hal qiluvchi ahamiyatga ega. Samarali kommunikatsiya vositalari va shakllari orqali ota-onalar va pedagoglar o'rtasida ishonchli, konstruktiv munosabatlar shakllanadi, bu esa bolalarning ta'limga bo'lgan qiziqishi va motivatsiyasini oshiradi. Shuning uchun maktabgacha ta'limda ta'lim sifatini oshirishda ota-ona hamkorligining psixopedagogik va kommunikativ mexanizmlarini o'rganish va amaliyotga tadbqiq etish muhim ilmiy va amaliy vazifalardan biridir.

Mexanizm turi	Tavsifi	Foydasi	Misollar
Psixopedagogik mexanizmlar	Ota-ona va pedagoglarning bola rivoji haqidagi bilimlarini uyg'unlashtirish	Bolaning rivojlanishiga to'g'ri ta'sir ko'rsatish	Ota-onalar uchun treninglar, konsultatsiyalar

Kommunikativ mexanizmlar	Ota-ona va ta'lim muassasasi o'rtasidagi samarali muloqot va axborot almashinuvi	Ishonch va hamkorlikni mustahkamlash	Onlayn chatlar, yig'ilishlar, telefon orqali aloqa
---------------------------------	--	--------------------------------------	--

Ushbu maqolada ota-ona hamkorligining psixopedagogik asoslari, kommunikativ mexanizmlari, shuningdek, maktabgacha ta'lim sifatiga ta'siri tizimli tarzda ko'rib chiqiladi. Maqola maqsadi ota-ona-pedagog hamkorligini samarali tashkil etish usullarini aniqlash va ta'lim sifatini oshirishga yo'naltirilgan psixopedagogik va kommunikativ mexanizmlarni amaliyotga tatbiq etish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqishdir.

Maktabgacha ta'lim davri bolaning shaxsiy, aqliy va ijtimoiy rivojlanishida muhim bosqich hisoblanadi. ¹Bu davrda ta'lim sifatining yuqori bo'lishi bolalarning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun asos yaratadi. Shu nuqtai nazardan, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini oshirishda ota-ona hamkorligining roli beqiyosdir. Ota-ona bola hayotidagi birinchi tarbiyachi sifatida uning psixologik va ijtimoiy holatiga chuqur ta'sir ko'rsatadi, shuning uchun pedagoglar bilan uzviy hamkorlik orqali ta'lim jarayoniga faol jalb etilishi bolaning samarali rivojlanishini ta'minlaydi.

Ota-ona va pedagoglar o'rtasidagi psixopedagogik mexanizmlar bolaning individual xususiyatlarini tushunishga, uning ehtiyojlarini inobatga olgan holda ta'lim va tarbiya jarayonlarini moslashtirishga xizmat qiladi. ²Bu mexanizmlar ota-onaning psixologik tayyorgarligi, pedagogik bilimlari va farzandining rivojlanishini kuzatish ko'nikmalarini o'z ichiga oladi. Shu tarzda ota-onalar bolalarning emotsional va ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlab, pedagoglar bilan hamkorlikda bolaning kuchli tomonlarini rivojlantirish va zaif jihatlarni bartaraf etishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu hamkorlik bolaning ta'lim jarayoniga qiziqishini oshirish, mustaqil fikrlash va o'zini ifoda etish qobiliyatlarini shakllantirishga yordam beradi.³ Bundan tashqari, samarali kommunikativ mexanizmlar ota-ona va maktabgacha ta'lim tashkiloti o'rtasida axborot almashinuvi va muloqotni ta'minlaydi. Pedagoglar bolalarning rivojlanishi, ta'lim jarayoni va mavjud muammolar haqida ota-onalarga muntazam va aniq ma'lumot beradi, ota-onalar esa o'z fikr-mulohazalarini, kuzatuvlarini pedagoglar bilan bo'lishadi. Bu ikki tomonlama axborot oqimi ishonchli, konstruktiv va doimiy hamkorlik muhiti yaratadi. Zamonaviy kommunikatsiya vositalari, jumladan, elektron pochta, mobil ilovalar va onlayn platformalar yordamida ota-ona-pedagog muloqoti

¹ Abdullaeva, M. (2019). Maktabgacha ta'limda ota-ona hamkorligi. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.

² Ergashev, S. (2020). Psixopedagogika asoslari. Toshkent: Fan va texnologiya.

³ <https://www.maktabgacha.uz>

yanada samarali tashkil etiladi, shuningdek, yuzma-yuz uchrashuvlar va seminarlar ota-onalar ishtirokini rag'batlantiradi.

Maktabgacha ta'lim muassasalari ota-ona hamkorligini rivojlantirish uchun psixopedagogik treninglar, maslahatlar va seminarlar tashkil etishi, ota-onalarning fikrlarini doimiy ravishda inobatga olishi, ularni ta'lim jarayoniga faol jalb etishi lozim. Bu amaliy chora-tadbirlar ota-onalarning ta'lim jarayonini chuqurroq tushunishiga va bolaning individual ehtiyojlariga mos yondashuvni ta'minlashga xizmat qiladi. ⁴Ota-ona va pedagoglar o'rtasidagi samarali hamkorlik natijasida bolalarning bilim va ijtimoiy ko'nikmalari rivojlanadi, ta'lim jarayonidagi muammolar erta aniqlanib, o'z vaqtida bartaraf etiladi, maktabgacha ta'lim muassasalarining obro'si va samaradorligi ortadi.

Shunday qilib, maktabgacha ta'lim sifatini oshirishda ota-ona hamkorligining psixopedagogik va kommunikativ mexanizmlari muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega bo'lib, ularni tizimli ravishda rivojlantirish va tatbiq etish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi hamda bolalarning sog'lom va barkamol rivojlanishini ta'minlaydi.

Xulosa

Maktabgacha ta'lim sohasida ta'lim sifatini oshirish jarayonida ota-ona hamkorligining psixopedagogik va kommunikativ mexanizmlari alohida o'rin tutadi. Tadqiqotlar va amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, ota-ona va pedagoglar o'rtasida mustahkam va samarali hamkorlik o'quv jarayonining muvaffaqiyatli tashkil etilishida asosiy omil hisoblanadi. Ota-onaning bolani tarbiyalashdagi rolini yanada kengaytirish va pedagogik jarayonlarga faol jalb qilish bolalarning individual imkoniyatlarini to'liq ro'yobga chiqarishga, ularning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshirishga, shuningdek, emotsional va ijtimoiy jihatdan sog'lom rivojlanishiga xizmat qiladi.

Psixopedagogik mexanizmlar yordamida ota-onalar bolalarning psixologik xususiyatlarini chuqurroq anglab, ularning rivojlanish ehtiyojlarini qondirishga yo'naltirilgan harakatlarni amalga oshiradi. Bu esa bolaning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlash, mustaqil fikrlash va ijodkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Shu bilan birga, kommunikativ mexanizmlar ota-ona va ta'lim tashkiloti o'rtasidagi samarali axborot almashinuvi va muloqotni yo'lga qo'yishga xizmat qilib, pedagoglar va ota-onalar o'rtasida ishonchli, konstruktiv hamda doimiy muloqot muhitini yaratadi. Bu holat esa maktabgacha ta'lim sifatining oshishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi va ta'lim muassasasining ijtimoiy obro'sini mustahkamlaydi. Shuni

⁴ Sodiqov, J. (2022). Ota-ona va maktabgacha ta'lim muassasalari o'rtasidagi samarali muloqot.

Toshkent: Ma'rifat.

ta'kidlash lozimki, zamonaviy ta'lim jarayonida ota-ona hamkorligini rivojlantirish uchun psixopedagogik yondashuvlarni takomillashtirish, ota-onalarni pedagogik bilim va ko'nikmalar bilan ta'minlash hamda kommunikativ vositalardan unumli foydalanish muhim ahamiyatga ega. Maktabgacha ta'lim muassasalari ota-ona ishtirokini rag'batlantiruvchi turli tadbirlar, treninglar, seminarlar va maslahatlar tashkil etishi kerak. Bu esa ota-onalarning tarbiyaviy jarayonga mas'uliyat bilan yondashishini ta'minlab, ularning farzandlari ta'limidagi rolini yanada kuchaytiradi.

Natijada, ota-ona hamkorligining psixopedagogik va kommunikativ mexanizmlarini tizimli va samarali qo'llash maktabgacha ta'lim sifatini sezilarli darajada oshirishga, bolalarning sog'lom, barkamol va muvaffaqiyatli rivojlanishiga imkon yaratadi. Shu tariqa, bu mexanizmlar nafaqat ta'lim jarayonining sifatini yaxshilaydi, balki jamiyatda ta'limga bo'lgan umumiy munosabatni ijobiy o'zgartiradi, oilaviy va maktabgacha ta'lim muhitini yanada uyg'unlashtiradi, kelajak avlodning ta'lim va tarbiya muhitida barqaror taraqqiyotini ta'minlaydi.

Ota-ona va pedagoglar o'rtasidagi samarali muloqot bolalar uchun qulay va qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yaratishda asosiy omil hisoblanadi. Shu bilan birga, ota-onalarning ta'lim jarayoniga faol jalb qilinishi ularning pedagogik madaniyatini oshiradi va farzandlarining rivojini yanada chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Ushbu yo'nalishda olib boriladigan ilmiy tadqiqotlar va amaliy ishlar ota-ona va pedagoglar o'rtasidagi hamkorlikning yangi samarali shakllarini yaratishga, maktabgacha ta'limda sifatni doimiy ravishda oshirishga xizmat qilishi shubhasizdir

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullaeva, M. (2019). Maktabgacha ta'limda ota-ona hamkorligi. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
2. Ergashev, S. (2020). Psixopedagogika asoslari. Toshkent: Fan va texnologiya.
3. Islomova, N. (2018). Bolalar psixologiyasi va ta'limi. Toshkent: Universitet nashriyoti.
4. Mirzayeva, D. (2021). "Ota-ona va pedagog hamkorligining pedagogik asoslari", Pedagogika va psixologiya jurnali, №3, 45-52-betlar.
5. Qodirov, B. (2017). Maktabgacha ta'limda ta'lim sifatini oshirish masalalari. Samarqand: Ilm.
6. Rasulova, G. (2019). Kommunikativ kompetentsiya va uning pedagogik ahamiyati. Toshkent: Fan.
7. Sodiqov, J. (2022). Ota-ona va maktabgacha ta'lim muassasalari o'rtasidagi samarali muloqot. Toshkent: Ma'rifat.
8. Tursunov, A. (2020). Maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashning zamonaviy metodlari. Toshkent: Yangi asr avlodi.
9. <https://www.maktabgacha.uz>
10. <https://www.talimuz.uz>